

Vuxna tar miljoner kronor från sina barn

Länk till artikeln i Helsingborgs Dagblad: <https://www.hd.se/2023-12-29/vuxna-tar-miljoner-kronor-fran-sina-barn/?shareSource=sharebutton>

29 december 2023 07:02

1,8 miljoner kronor tas från ett barns konto. En annan förmyndare köper en a-traktor, och skriver sig själv som ägare. Det är två av flera exempel på hur vuxna – i vissa fall föräldrar – tar från sina barn.

Miljontals kronor har försvunnit från konton som hanteras av föräldrar eller särskilt förordnade vårdnadshavare.

Miljoner kronor har försvunnit från utsatta personers konton som ska skötas av gode män eller andra ställföreträdare. Störst summor har plockats ut av så kallade förmyndare, alltså föräldrar eller barns särskilt förordnade vårdnadshavare, visar TT:s granskning. Exempler är flera.

En förmyndare i Stockholm gör uttag från barnets konto på totalt nästan 1,6 miljoner kronor. För att få tillbaka pengarna tillsätts en god man, men skulden ökar till drygt 1,8 miljoner kronor.

Förmyndarna till ett barn i Östra Göinge, Skåne, plockar ut drygt 683 000 kronor från barnets arv under mindre än två års tid. De lägger pengar på en a-traktor trots att barnet är för litet för att köra den och säljer den sedan för "en bråkdel" av kostnaden. De skickar in tveksamma verifikationer, lämnar inte in kvitton trots att den granskande nämnden på kommunen efterfrågar det och säljer dessutom en fastighet som tillhör barnet, utan att redovisa köpeskilling, köpare eller villkor.

Ett barn i Vara, Västra Götaland, har fått så kallade särskilt förordnade vårdnadshavare, som tilldelas när föräldrar antingen är olämpliga eller döda. De tidigare vårdnadshavarna hade nästan tömt barnets konto. Under tiden med den nya familjen försvinner det allra sista – 9 000 kronor. Ändå utreder inte överförmyndaren var pengarna har tagit vägen.

"(...) det är anmärkningsvärt", skriver länsstyrelsen i Västra Götaland.

Störst summor från barn

Totalt 3,4 miljoner kronor har försvunnit från barns konton, enligt länsstyrelsernas inspektionsprotokoll över kommunernas överförmyndarnämnder i kommunerna under 2023 fram tills i början av december.

Därtill finns ytterligare pengar och fastigheter som är dåligt redovisade, vilket kan betyda att de också saknas.

Orsaken till att så stora summor upptäcks nu kan vara att länsstyrelserna i landet haft ett gemensamt fokus på bland annat just barns pengar i år, enligt Helle Bryn-Jensen, jurist på Länsstyrelsen Dalarna.

– När man har ett extra fokus hittar man mer. Jag tror inte att det är särskilt vanligt att föräldrar stjälar från sina barn. De flesta är goda. Men när det händer är det illa, säger hon.

Helle Bryn-Jensen, jurist på länsstyrelsen Dalarna.

Det går att hitta minst 14 barn som tydligt blivit av med pengar eller tillgångar i de 1 307 akter för utsatta personer som länsstyrelserna granskat.

Samtidigt kan det finnas ännu fler fall, eftersom länsstyrelserna bara tar stickprover bland de över 100 000 redovisningshandlingarna hos överförmyndarnämnderna i kommunerna, vars uppgift är att bevaka att gode män och andra ställföreträdare sköter sitt uppdrag.

Stämma sina föräldrar

Om det upptäcks att föräldrarna stulit från ett barn kan överförmyndarnämnden tillsätta en god man att försöka kräva tillbaka pengarna. Men efter 18-årsdagen är det upp till barnet själv. Lämnar inte föräldrarna tillbaka tillgångarna frivilligt behöver barnet stämma dem.

– Vilket barn gör det? Det är inte alltid barnet är berett att gå vidare. Men det är enda vägen att gå, säger Helle Bryn-Jensen.

Det är inte heller alltid solklart att barnet får rätt i domstol. Detta eftersom föräldrarna kan ha rätt att använda sitt barns tillgångar och arv om det anses gynna barnet.

Helle Bryn-Jensen minns ett fall där föräldrarna renoverat familjens hus och köpt en begagnad bil för barnets pengar, men där domstolen ansåg att barnet gynnats eftersom även hen fått nytta av dessa. Utlandsresan som barnet varit med på behövde föräldrarna dock betala tillbaka.

I ett annat fall där en miljon kronor hade försvunnit från två barns konton anser dock Justitieombudsmannen (JO) att överförmyndarnämnden borde polisanmäla vid misstanke om oegentligheter.

För särskilt förordnade vårdnadshavare gäller mer begränsade möjligheter att hantera barnets pengar än för biologiska föräldrar, eller de som har adopterat.

Fakta: Fem exempel där barns pengar försvunnit

Värmdö: Ett par föräldrar använder 250 000 kronor av barnens arv för egen räkning.

Grästorp: Ett barn som har en särskilt förordnad vårdnadshavare blir av med 30 000 kronor som skulle ha gått till studier utomlands.

Norrort (Sollentuna, Sigtuna, Upplands Väsby, Vallentuna): Föräldrarna lånar 43 680 kronor från sitt barn mot att de ska betala tillbaka pengarna plus ränta månadsvis. Flera år senare går det inte att se att de har börjat betalat tillbaka.

Söderhamn: Barnets förälder får barnets barnpension, trots att barnet bor i familjehem.

Söderhamn: En förmyndare har köpt en a-traktor för barnets pengar, men barnet står inte som ägare, utan förmyndaren.

Källa: Länsstyrelsernas inspektionsprotokoll och Värmdö Vaxholm överförmyndarnämnd

Fakta: Det gäller för barns pengar

Så kallad överförmyndarkontroll sätts in om ett barn får ett arv på över ett prisbasbelopp (motsvarande 52 500 kronor i år) eller om barn har tillgångar på över åtta prisbasbelopp (motsvarande 420 000 kronor).

Överförmyndarkontroll betyder att föräldrarna måste lämna in årsredovisningar som visar hur pengarna förvaltas och används, och de kan behöva samtycke från överförmyndarnämnden för att få placera eller plocka ut pengar.

Överförmyndaren kan spärra vissa typer av utbetalningar, eller om överförmyndaren får veta att barnets pengar inte gynnar barnet.

Banker har också ett ansvar att se till att det finns så kallade överförmyndarspärrear på barnets konto om tillgångarna är stora. Spärren innebär att föräldrarna inte ska kunna plocka ut pengar utan att nämnden godkänner det.

Vuxna barn som vill stämna sina föräldrar har tre år på sig att göra det från att de har fått information om hur föräldrarna använt pengarna. Sedan avskrivs fallet om det inte konstaterats att ett brott har begåtts, då förlängs preskriptionstiden till tio år.